

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informator o sudskoj praksi Suda br. 154

Jul 2012. godine

X protiv Finske - 34806/04

Presuda od 3.7.2012. godine [Odjeljenje IV]

Član 8

Član 8-1

Poštovanje privatnog života

Prisilno davanje terapije u mentalnoj instituciji: *utvrđena povreda*

Član 5

Član 5-1-e

Duševno poremećena lica

Prisilno zatvaranje u mentalnu instituciju: *utvrđena povreda*

Činjenice – Podnositeljka predstavke, ljekarka pedijatar, bila je uhapšena u oktobru 2004. godine u vezi sa krivičnim postupkom koji je pokrenut protiv nje nakon što je navodno pomogla jednoj majci da odvede svoju kćerku iz okrilja javne njege Sud je naložio da se podnositeljka predstavke prebaci u mentalnu instituciju gdje je ljekar nakon dvomjesečnog ispitivanja zaključio da ona pati od deluzionog poremećaja i da ispunjava kriterijume da bude nedobrovoljno zatvorena. U februaru mjesecu 2005. godine Odbor forenzičkih psihijatara državnog organa za medicinsko-pravne poslove naložio je nedobrovoljno liječenje podnositeljke predstavke na osnovu tog izvještaja ljekara. Bolnica je zatim počela da joj ubrizgava lijekove koje je ona odbila da uzima oralno. Nije puštena iz bolnice do januara 2006. godine, a njeno je liječenje zvanično završeno u junu te godine. Podnositeljka predstavke neuspješno je osporila svoje zatvaranje i nedobrovoljno liječenje pred domaćim vlastima.

Pravo – Član 5 stav 1: Prvobitnu odluku da se podnositeljka predstavke smjesti pod nedobrovoljnu bolničku njegu donio je nezavisan upravni organ sa pravnom i medicinskom ekspertizom i ta je odluka bazirana na temeljitom psihijatrijskom ispitivanju koje je u mentalnoj instituciji obavio ljekar koji nije učestvovao u odluci da se ona smjesti u instituciju. Proces odlučivanja odvijao se po domaćim

zakonskim postupcima u svakom trenutku, a Zakon o duševnom zdravlju bio je dovoljno jasan i predvidiv u tom smislu. Međutim, domaće pravo takođe je štitilo pojedince od proizvoljnog lišenja slobode i sigurnosti. Iako nije bilo problema sa prvobitnim zatvaranjem podnositeljke predstavke, pošto je njega naložio nezavisan specijalizovani organ nakon psihijatrijskog ispitivanja i pošto je on bio predmet sudske revizije, mehanizmi zaštite od proizvoljnosti nisu bili adekvatni kada je riječ o nastavku nedobrovoljnog zatvaranja podnositeljke predstavke nakon tog perioda. Konkretno, nije bilo nezavisnog psihijatrijskog mišljenja pošto su dva ljekara koja su odlučivala o produženju zatvaranja bila iz bolnice u kojoj je ona bila lišena slobode. Uz to, po finskom zakonu podnositeljka predstavke sama nije mogla da pokrene postupak za reviziju potrebe da ona i dalje ostane zatvorena, pošto se takva periodična revizija mogla raditi samo svakih šest mjeseci na inicijativu relevantnog domaćeg organa. Procedura koju je propisivalo domaće pravo stoga nije obezbjeđivala adekvatnu zaštitu od proizvoljnosti.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

Član 8: Medicinska intervencija koja je protivna volji pojedinca obično bi predstavljala zadiranje u privatni život tog pojedinca, a naročito u njegov/njen lični integritet. Takvo zadiranje bilo je opravdano ako je bilo po zakonu, ako je imalo legitiman cilj i ako je bilo srazmjerno. Dostupnost i predvidivost prava o kome je riječ u predmetu podnositeljke predstavke ne izaziva nikakve probleme. Međutim, član 8 takođe propisuje da zakon o kome je riječ mora da bude kompatibilan sa vladavinom prava, što je u konkretnoj oblasti prisilnog davanja lijekova značilo da je domaće pravo moralo da obezbijedi neku vrstu zaštite pojedincu protiv proizvoljnog zadiranja. Po Zakonu o duševnom zdravlju, ljekari koji se brinu o pacijentu mogu da odluče o njegovom liječenju bez obzira na njegove želje i na njihovu odluku nije moguće uložiti žalbu. Međutim, s obzirom na ozbiljnost prisilnog davanja lijekova, Sud je smatrao da pravo na kome se bazira takvo liječenje mora da garantuje odgovarajuće mehanizme zaštite od proizvoljnosti. U slučaju podnositeljke predstavke takvih zaštitnih mehanizama nije bilo: odluka da se podnositeljka predstavke nedobrovoljno zatvori obuhvatala je automatsko ovlašćenje za prisilno davanje lijekova ako ona odbije liječenje. Odlučivanje je bilo isključivo u rukama ljekara koji su je liječili i nije bilo predmet nikakve vrste sudskog razmatranja. Podnositeljka predstavke nije imala nijedan pravni lijek kojim bi mogla tražiti od sudova da presude o zakonitosti ili srazmjernosti te mjere i da je prekinu. Shodno tome, zadiranje o kome je riječ nije bilo "u skladu sa zakonom".

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

Član 41: 10.000 eura na ime nematerijalne štete, zahtjev za naknadom materijalne štete odbijen.

(V. i [Herczegfalvy v. Austria](#), br. 10533/83, 24. septembar 1992. godine)

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. godina.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.